herpy

GECKOR

Raukawa gecko

Woodworthia maculata

En liten, nattaktiv och stenfärgad gecko från Nya Zeeland, som lever på klippor, stränder och i buskmark och kan bli över 30 år gammal. Den föder levande ungar och är mycket sällsynt i terrarier utanför ursprungslandet, så det finns bara lite kunskap om skötseln.

Familj: Diplodactylidae Tidigare namn: *Hoplodactylus maculatus; Naultinus maculatus*

FAKTARUTA

DJURET

Vuxenstorlek	**12-18 cm** total längd inkl. svans
Livslängd	**30-40 år**
Aktiv	**På natten**
Levnadssätt	**Klipplevande och marklevande**
Biotop	**Klippterräng och tempererad skog och äng**
Svårighetsgrad	**Viss erfarenhet**

SKÖTSEL

Min. terrarium	**50 × 50 × 100 cm** L × B × H för 2 vuxna djur
Temperatur, dag	**18-24 °C**
Temperatur, natt	**10-16 °C**
Luftfuktighet	**50-70 %**
UVB	**Valfritt** Fergusonzon 1
Föda	**Insekter, frukt, nektar och färdigfoder**
Hålls	**Parvis, en hane med flera honor eller i grupp**

AVEL

Fortplantning	**Levandefödande**
Könsmogen	**18-24 mån.**
Kullstorlek	**1-2 ungar**
Kullar per år	**1**
Dräktighet	**90-150 dagar**

SKYDD OCH PAPPER

CITES	**Bilaga III**
EU-bilaga	**Bilaga C**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Woodworthia maculata är en kompakt, markbunden gecko med grå till bruna, stenliknande färger. Ryggen är ofta bruten av svarta fläckar och lavliknande markeringar i vitt, gult, orange och olivgrönt, antingen som tvärband eller som längsgående ränder. Undersidan är som regel enfärgad och ljus. Mun och tunga är rosa, och tårna är korta och breda, till skillnad från de smala tårna hos de trädlevande geckorna på Nya Zeeland.

Kroppslängden (nos till kloak) är upp till 89 mm, och svansen är lika lång som kroppen eller längre. Sammanlagt blir djuret därför omkring 12-18 cm, och vikten är upp till 14 g. Svansen kan fällas om djuret grips eller blir rädd.

Arten beskrevs 1845 och har förts som *Hoplodactylus maculatus*. Släktet *Woodworthia* rymmer flera nära besläktade former, som liknar varandra men skiljer sig genetiskt och i utbredning, till exempel *Woodworthia chrysosiretica* med två ljusa ränder från nosen till svansspetsen. Arten är sällskaplig och lever ofta i stora grupper där det finns bra gömslen, men hanarna kan försvara revir under parningstiden. Djuren är skygga och försvinner snabbt in i ett gömsle när någon närmar sig.

Utbredning och livsmiljö

Arten förekommer uteslutande på Nya Zeeland: på stora delar av Nordön och i den nordvästra delen av Sydön (Marlborough, Nelson/Tasman och Västkusten) samt på en rad öar utanför kusten. I nordöstra Nordön lever den nästan bara vid kusten från Bay of Islands till Bay of Plenty. Längre söderut går utbredningen in i landet längs Nordöns centrala förkastningszon och ut till Whanganui. Den saknas på Nordöns västkust norr om Whanganui-floden.

Levande djur exporteras inte från Nya Zeeland för handel, så djur utanför landet är mycket sällsynta.

> **Naturlig utbredning:** Nya Zeeland.

LIVSMILJÖ

Woodworthia maculata är knuten till klippterräng och förekommer på sten- och sandstränder, i klippspalter, stenrösen, buskmark, kustskog och inlandsskog med bok och lövträd. Den gömmer sig på dagen under sten, bark och trä eller i hål i klippor och stammar, ofta flera djur tillsammans. På natten jagar den på marken, på klippor och i buskar och träd, och den solar sig gärna i skydd vid öppningen av gömslet, ofta bara halvt framme.

Klimatet är tempererat och oceaniskt: milda somrar, svalare vintrar och jämn nederbörd. Kustnära livsmiljöer har små svängningar, medan inlandsbestånden upplever svalare vintrar. Arten är inte hotad.

Skötsel

TERRARIET

Det finns bara lite kunskap om skötseln av *Woodworthia maculata*, eftersom arten nästan inte hålls utanför Nya Zeeland. Skötselrådet bygger på erfarenheterna med släktet *Woodworthia* på Nya Zeeland, på livsmiljön och på klimatet i utbredningsområdet. *Dactylocnemis pacificus* och *Mokopirirakau granulatus* lever i samma trakter och har samma klimat.

Ett terrarium för två djur ska vara minst 50 × 50 × 100 cm (längd × bredd × höjd). En grupp på 3-6 djur, högst två hanar och tre-fyra honor, behöver mer golvyta, till exempel 80 × 50 × 100 cm. Terrariet ska ha många gömslen på flera höjder: staplar av tunna brädbitar eller platta stenar med smala mellanrum, korkrör och ihåliga bamburör med ena änden sluten. Lägg till grenar och täta växter, eftersom många bestånd också klättrar i buskar och träd.

Som bottensubstrat fungerar en blandning av jord utan gödning och kokosfiber med stenpartier och dött löv ovanpå. Terrariet ska ha god ventilation. Håll inte olika arter av *Woodworthia* ihop, eftersom de korsar sig.

TEMPERATUR

Det finns inga dokumenterade temperaturer för djur i fångenskap. Rekommendationen bygger på klimatet i utbredningsområdet: på dagen 18-24 °C och på natten 10-16 °C, med ett fall över natten och svalare förhållanden på vintern. Arten behöver ingen solplats, men ett hörn som är ett par grader varmare än resten ger djuren möjlighet att välja. Temperaturen får inte överstiga 28 °C under längre tid, eftersom djuren härstammar från ett svalt, oceaniskt klimat.

Ställ terrariet svalt, bort från söderfönster och värmekällor. Mät temperaturen både högst upp och längst ned med en digital termometer.

Läs mer: Värme och temperatur

LUFTFUKTIGHET OCH VATTEN

Luftfuktigheten ska ligga på 50-70 %, och terrariet ska kunna torka upp delvis under dagen. Spraya en del av terrariet lätt på kvällen, så att det finns dagg på blad och sten. Håll ena sidan torr och en annan lätt fuktig, så att djuren själva kan välja. Ställ alltid fram en låg skål med färskt vatten, som byts regelbundet.

Läs mer: Luftfuktighet, sprayning och ventilation

LJUS OCH UVB

Arten är nattaktiv, men den sitter ofta i öppningen av sitt gömsle och tar lite ljus och värme. UVB är inte dokumenterat som nödvändigt, men en svag UVB-lampa på ena sidan (Ferguson-zon 1) är en säker lösning när det finns gott om gömslen och skugga. Dagslängden följer årstiden: omkring 14 timmar på sommaren och 10 timmar på vintern. Natten ska vara mörk. Använd ett svagt rött ljus när du vill titta på djuren på kvällen.

Läs mer: Ljus och UVB

UTFODRING

Woodworthia maculata äter framför allt nattaktiva insekter och andra leddjur: syrsor, malar, små kackerlackor, spindlar, skalbaggar och flugor. Till ungar används bananflugor, små malar, små flugor och små syrsor. Insekterna ska vara mindre än avståndet mellan djurets ögon. Utfodra vuxna djur två gånger i veckan och ungar varannan dag, och pudra maten lätt med kalk med D3-vitamin.

Arten dricker också nektar och honungsdagg från sköldlöss och tar små frukter. Erbjud därför en gång i veckan lite färdigfoder för fruktätande geckor, utrört till en tjock gröt, i en låg skål. Ta bort rester efter ett dygn.

Läs mer: Foderdjur: hållning och avel Läs mer: Kalk, vitaminer och tillskott

BETEENDE OCH HANTERING

Woodworthia maculata är skygg och drar sig snabbt tillbaka i gömslet. Den är inte ett djur för hantering, och djur som grips kan tappa svansen. På kvällen kan en del djur kvittra och pipa länge från öppningen av gömslet.

Den kan hållas i små kolonier på 3-6 djur med gott om utrymme och många gömslen. Titta regelbundet efter bettmärken på svansen, förlorade svansar och saknade tår, som är tecken på oro. Ta bort det djur som jagas. Hanarna kan vara revirhävdande under parningstiden, så en grupp ska ha högst två hanar.

Avel

KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

Djuren blir könsmogna efter 1,5-2 år. Hanarna har en tydlig utbuktning bakom kloaken vid svansroten. Honor bör vara fullvuxna innan de sätts i avel.

PARNING

Parningen sker i april-maj, vilket är höst på Nya Zeeland. Hanen biter honan upprepade gånger i nacke och huvud, och det ser våldsamt ut. Håll uppsikt över djuren, så att honan inte skadas, och ge henne möjlighet att dra sig tillbaka. På vintern hålls djuren svalare och med kortare dagar, som i naturen.

ÄGGLÄGGNING OCH KULLAR

Arten föder levande ungar. Honan får 1-2 ungar per år, oftast tvillingar, i februari-maj året efter parningen, det vill säga sent på sommaren och på hösten på Nya Zeeland. Dräktigheten räknas från ägglossningen på våren och varar 3-5 månader i varma bestånd av släktet; i svala bergsbestånd kan honan bära ungarna över vintern. Måttet är lånat från nära besläktade bestånd av *Woodworthia*. Honan ska ha gott om foder, kalk och ro, och det ska finnas många gömslen där hon kan föda.

INKUBATION

Arten lägger inte ägg, så det finns ingen inkubation. Temperaturen avgör hur länge dräktigheten varar: ju svalare, desto längre. Håll honan vid de vanliga 18-24 °C på dagen; vilka temperaturer som ger det bästa resultatet i fångenskap är inte dokumenterat.

Läs mer: Inkubation av ägg

UPPFÖDNING AV UNGAR

Ungarna ska tas bort från de vuxna, så att de inte konkurrerar om föda. Håll dem i en liten plastlåda med hushållspapper eller fuktig mossa, platta gömslen och en låg vattenskål. Ge dem bananflugor, små malar, små flugor och små syrsor, pudrade med kalk med D3-vitamin, varannan dag. Spraya lätt varje dag och håll dem vid 18-24 °C. Tillväxttakten är inte dokumenterad.

Hälsa och vanliga misstag

Det finns bara lite dokumenterad kunskap om sjukdomar hos arten i fångenskap. De typiska riskerna är:

- Värme över 28 °C, som stressar djur från ett svalt klimat.
- Konstant fuktigt bottensubstrat och dålig ventilation, som ger svamp och hudproblem.
- Brist på kalk och D3-vitamin, särskilt hos ungar och dräktiga honor.
- Bett och stress i grupper med för lite utrymme eller för få gömslen.
- Parasiter: arten är värd för nematoder (*Skrjabinodon*), kvalster och bakterier som *Salmonella*, så tvätta händerna efter kontakt med djur och terrarium.

Sök veterinär med erfarenhet av kräldjur om djuret tappar vikt, inte äter på flera veckor eller verkar slött.

Läs mer: Karantän och hygien

Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.